यौनजन्य सरुवा रोगहरु

STDs

यौनजन्य सरुवा रोगहरु(एस्टडिजि) के हुन्?

यौनजन्य सरुवा रोगहरु (एस्टडिजि) यौन सम्पर्क बाट सर्ने रोगहरु हुन् । सि.डी.सि. को लागत अनुसार अमेरिकामा बर्षेनी १९ मिलियन यसको नयाँ बिरामी थपिन्छन् र यस्ता पचास प्रतिशित नयाँ रोगि १५ देखि २४ बर्षका हुन्छन ।

तपाई कसरी आफ्ना बयस्कहरुलाई एस्टडिजि बाट बचाउन सक्नु हुन्छ?

एस्टडि बाट बच्ने सबै भन्दा उत्तम उपाय भनेको मौखिक, योनिगत र मलद्वार पर्यन्त कुनै पनि यौनजन्य क्रियाकलापमा नलाग्नु हो । तर यदि तपाईंको यौनक्रियामा सक्रिय हुने बिचार छ या अहिलै नै सक्रिय हुनु हुन्छ भने तपाइंले केहि बच्ने उपायहरुको अबलम्बन गर्नु पर्ने हुन्छ । निम्न बुंदाहरु न्यासनल इन्स्टिच्युट अफ एलर्जी आएन्ड इन्फेकसस डिजिजि ले यौनजन्य सरुवा रोग घटाउन एवं यस्तो रोगको शिकार हुन बाट बचाउन सिफारिस गरेको छ:

- रोग बाट संक्रमिति नभएको एकजना मात्र यौन सम्पर्कको साथि बनाउने
- नबिराइकन र ठिक संग पुरुषले लेटेक्स वा महिलाले पोलियुरेथेन् कण्डम र टपिकिल माइक्रोबिसाइड्स को प्रयोग गर्ने
- नसा बाट दिइने औषधिको सुइ लिदा खेरि जीवाणुहीन सियोहरु मात्र प्रयोग गर्ने
- अन्य एस्टडिजि् बाट सुरक्षित रहेर वा नियन्त्रण गरेर एच.आई.भि. को सम्भाब्य संक्रमण लाई घटाउने
- सके सम्म यौन सम्पर्क गर्ने कार्यलाई ढिलो गर्नुस । पहिलो पटक मैथुन गर्दा वा यौन सम्पर्क राख्दा कुनै व्यक्ति जति सानो उमेरको भयो उसलाई एस्टडि ले च्याप्ने उत्तिकै सम्भावना बढि हुन्छ ।
- एच.आई.भि. र एस्टडिजि् को नियमिति परिक्षण गर्ने गर्नुस
- एस्टडिजि् का लक्षणहरु थाहापाई राख्नुस र कुनै लक्षण देख्नु भयो भने सकभर छिटो यसको उपचारको लागि सहयोग माग्नु होस ।
- महिनावारी भै रहँदा मैथुन वा यौन सम्पर्क बाट टाढा रहनु होस ।
- गुददवार मैथुन नगर्नु होस वा पुरुषले प्रयोग गर्ने पुरुषले लेटेक्स वा महिलाले पोलियुरेथेन् कण्डम र टपिकिल माइक्रोबिसाइड्स को प्रयोग गर्नुस ।
- पानी वा औषधिको पिचकाराको प्रयोग गर्ने नगर्नुस ।

एस्टडि रोग लागि हाल्यो भने के गर्ने?

- तुरुन्त उपचार थाल्नु होस । दिइएको औषधि पूरा खानु होस र आफ्नो चिकित्सिकको सुझाव मान्नुस ।
- बच्चालाई स्तनपान नगराउनु होस वा बच्चाको लागि स्तनको दुधको प्रयोग नगर्नु होस ।
- हालैका आफ्ना यौन संघातिहिरुलाई यो कुरा थाहा दिनोस र उनीहरुलाई पनि रोगको परिक्षणको लागि उद्यत गर्नुस ।
- एस्टडि को उपचार मा रहँदा यौन कार्य रोक्नु होस ।
- एस्टडि को राम्रो उपचार भै रहेको छ की छैन थाहा पाउन फलो अप् टेस्ट वा बेला बेला मा यसको पुनर्परिक्षण गर्ने गर्नुस ।

एस्टडीज् साधारणतया कस्ता रोगहरु हुन्?

न्यासनल इन्स्टचियुट फर एलर्जी आएण्ड इन्फेक्सस् डजिजिज र सेन्ट फर डीजजि कन्ट्रोल, का अनुसार धेरैजसो लाग्ने एस्टडीज् रोगहरु नम्निन छन्:

- हयुमन इम्युनोडीफसिैन्सी भाइरस (एच.आइ.भि.) एच.आइ.भि. एउटा भाइरस हो, जसले शरीरको अरु बाहरिि रोग संग लड्ने क्षमतालाई ह्रास गर्छ । एच.आइ.भि. लागेका मानसिहरु धेरै लामो समय सम्म रोग लागेको महसुस गर्दैनन र बरिामी देखाँदैनन पनि। तर यसलाई शुरु मै पत्ता लगाएर उपचार गर्न सकएिन भने पछि गिएर ज्यानै जानसक्ने अनेक रोग लाग्न सक्तछ र कुनै कसिमिको क्यान्सर पनि लाग्न सक्तछ । यो भाइरस अक्सर गरी यौन क्रयािमा वा ड्रगको सुइ अरु संग पनि साटासाट गर्ने गर्दा सर्ने हुन्छ ।

- हयुमन पाएपलिोमा भाइरस (एच.पि.भि.). एच.पि. भि. एउटा प्राय: हुने यौन क्रयाि बाट सर्ने रोग हो । कुनै कुनै यस्तो रोग गुप्ताङ्गको भत्रि वा बाहरि वरपिरी कंडीलोमस नामको रोग मुसा को रुपमा आउने र छालाको अरु भागमा पनि सर्न सक्छ या आफ्नो यौन संगीमा पनि सर्न सक्छ । कतपिय प्रकारका एच.पि.भि. ले कुनै कसिमिको लक्षण नै देखाउँदैन र भत्रि लुकेर बसेको हुन्छ । एच.पि.भि. रोग भएका महलिाहरुलाई सर्भकिल क्यान्सर ले गांज्ने प्रवल सम्भावना हुन सक्छ । नयिमति पाएप टेस्ट ले एच.पि.भि. सङ्क्रमण र असामान्य सर्भकिल कोषहरु पत्ता लगाउन सक्छ । सर्भकिल क्यान्सर बाट बच्नको लागि एच.पि.भि. को खोप पनि पाइन्छ । यद्यपि गुिप्तांग मा आउने मुसा को पनि उपचार छ । तर ति मुसा कहलिै काहीं आफैं हराउने र फेरि आउने हुन्छ । भाइरस वा रोग भने रहरिहन्छ । कुनै कुनै प्रकारको एच.पि.भि. ले शरीरको अन्य भाग जस्तो हात मा पनि सामान्य मुसा ल्याउन सक्छ । तर यस्ता मुसाले कुनै स्वास्थ्यजन्य समस्या भने सृजना गर्दैन ।

- क्लामाइडअिल सङ्क्रमण . सबै खालको एस्टडीज् हरु मध्ये क्लामाइडअिल सङ्क्रमण सबै भन्दा प्राय: हुने रोग हो । यो महलिा र पुरुष दुबैलाई लाग्न सक्तछ । यसले गर्दा गुप्तांग बाट असामान्य खालको तरल पदार्थ बाहरि जाने र पसिाब गर्दा पोल्ने हुन्छ । महलिाको हकमा यदि उपचार नगर्ने हो भने क्लामाइडअिल सङ्क्रमण पछि गिएर पेल्भकि इन्फ्लामेटरि डजिजि (पि. आइ.डी.) को रुप लनि सक्छ । क्लामाइडअिल सङ्क्रमण लाई आन्टीबायोटकि थेरापी बाट उपचार गर्न सकन्छि । दुर्भाग्यवस, क्लामाइडअिल सङ्क्रमण भएका धेरै मानसिमा केहि मात्र लक्षण देखनि वा कुनै लक्षण नदेखनि हुन्छ । महलिाहरुमा प्राय: यो गम्भरि प्रकृतकिो समस्या

  बल्झाउने खाले हुन्छ र त्यसमा पेल्भकि इन्फ्लामेटरि डजिजि, एक्टोपकि(ट्युबल) प्रेगनैन्सी, र बाँझोपन पनि संलग्न हुन्छ ।

- गनोरयिा . गनोरयिा रोगले गर्दा योनी वा लगि बाट तरल पदार्थ (धातु) बग्ने हुन्छ र पसिाब गर्न गाह्रो र कष्टकर हुन्छ । महलिाहरुमा प्राय: यो गम्भरि प्रकृतकिो समस्या बल्झाउने खाले हुन्छ र त्यसमा पाठेघर पोल्ने रोग , एक्टोपकि(ट्युबल) प्रेगनैन्सी, र बाँझोपन , र (बांझो हुने वा बच्चा नै नहुने) पनि संलग्न हुन्छ ।

- जेनटिल हर्पसि . गुप्तांगमा लाग्ने जेनटिल हर्पसि सङ्क्रमण) रोगहरु, हर्पसि सम्पिलेक्स भाइरस (एचएस्भि) को कारण हुने गर्दछ । यसका लक्षणहरु गुप्तांग वरपिरी दुखदायी फोका आउने वा छालाको घाउ हुनु हो, जसले गर्दा खुट्टा, चाक र गुप्तांग वरपिरी झम झमाउने र पोल्ने गर्दछ । हर्पसि या दाद जस्तो रोग धेरै जसो केहि हप्ता मै हराउने हुन्छ तर यो शरीरमा लुकेर बस्ने र बेला मौका मा फेरि फेरि आउने गर्छ । हर्पसि वा दाद जस्तो घाऊ साधारणतया केहि हप्तामा हराएर जान्छ । तर भाइरस भने जउिमा गडेर बस्छ र फेरि फेरि बल्झनि सक्छ । एचएस्भि को कुनै इलाज छैन। तर यसको बरिुद्ध आन्टी-

भाइरल एजेन्ट्स लनि सकनि्छ, जसले यसलाई बढ्न नदनि र यसको लक्षण घटाउन सकनि्छ । एचएस्भि रोग मुख बाट सर्न सक्छ (यदि त्यस व्यक्तमिा चसिोले गर्दा हुने घाउ छ भने, जुन एचएस्भिले नै गर्दा भएको हुन्छ) फेरि त्यो गुप्तांग मा मुखको मैथुन मार्फत सर्न सक्छ ।

- सफिलिसि् . सफिलिसि् को शुरुको लक्षण भनेको खासगरी लगिमा वा योनमिा वा त्यसको वरपिरी नदुख्ने घाउ देखा पर्नु हो। यसलाई उपचार गरएिन भने यसले ट्रान्सएिन्ट राश समेतको गम्भीर रुप लनि सक्तछ र अन्ततः यसले मुटु र केन्दीय स्नायु परणाली मा समेत असर पार्ने हुन्छ । सफिलिसि् सङ्क्रमणलाई आएन्टबियोटकि् थेरापी बाट उपचार गर्न सकनि्छ ।
- यौन बाट सर्न सक्ने अन्य रोगहरुमा नमि्न पनि छन् :
  - बाएक्टेरयिल भाएजीनोससि् (बाएक्टेरयिाजन्य योनकिो रोग)
  - चानक्रोइड
  - साइटोमेगालोभाइरस सङ्क्रमण
  - ग्राएन्युलोमा इन्ग्युनेल (डोनोभाएनोससि्)
  - लमि्फोग्राएन्युलोमा भेनेरम
  - मोलुस्कम कन्टाएजयिोसम्
  - योनी माथि भएको हाडको रौमा जुम्रा पर्नु
  - लुतो
  - ट्राइकोमोनीयासीस्
  - योनमिा यस्टि को सङ्क्रमण)

एस्टडीज् र बयस्क सम्बन्धति तथ्य के हुन्?

एस्टडीज् रोगले सबै खालको पृष्ठभूमि र आर्थकिस्तरका महलिा र पुरुषलाई गाँज्ने गर्छ । तर अमेरकिामा यो रोग लाग्ने रोगमिध्ये करबि आधा मानसि भने २५ बर्ष भन्दा कम उमेरका छन् । एस्टडीज् रोग बढ्दो छ। यसको कारण बढ्दोरुपमा धेरै जनाको बहुसंख्यक यौन संघाति हुनु र यौनजन्य क्रयिाकलाप बढ्नु हो ।

धेरैजसो एस्टडीज् रोगले कुनै लक्षण देखाउँदैन । फेरि कतपिय एस्टडी रोगको लक्षणहरु बशिेष गरी महलिाहरुमा अन्य यौन संग असम्बन्धति रोगको लक्षण संग झुक्कनि पुगनि्छ । लक्षण नै रहति एस्टडीज् पनि सरुवा रोग हुने हुन्छ। एस्टडीज् रोग एवं यसका कडा लक्षणहरु बाट अक्सर महलिाहरु ग्रसति हुन्छन :

- कुनै कुनै एस्टडीज् गर्भाशय र डमि्ब नली भत्रि फैलने र पाठेघर पोल्ने रोग- पि.आइ.डी.) हुने हुन्छ जसको फलस्वरूप बाँझोपन र एक्टोपकि (ट्युबल) प्रेग्नेंसी दुवै हुन सक्तछ ।
- महलिामा भएको एस्टडीज् रोग सर्भकिल क्यान्सर संग सम्बन्धति पनि हुन सक्दछ ।
- एस्टडीज् रोग आमा बाट बच्चामा पहलिे नै वा जन्मँदा सर्न सक्दछ। नवजात शशिु मा रहेको यस्तो कुनै रोग सफलतापूर्वक इलाज गर्न सकनि्छ भने कुनै कुनैले बच्चालाई आजन्म अपांग बनाउन वा मार्न पनि सक्दछ । कैयन एस्टडीज् रोग शुरु मै पहचिान गर्न सकयिो भने सफलतापूर्वक उपचार गर्न सकनि्छ ।

***

COM-12-17709/CPS/KH/12-12

SUMMA Health System